

Krka rekorderka pri dobičku in direktorskih plačah

Prejemki direktorjev Tudi v kriznih časih plače vodilnih niso strmoglavile, a problematične so tiste, ki ostajajo tajne

LJUBLJANA – Plačni rekorder med predsedniki uprav v Sloveniji je že nekaj let Jože Colarič, ki vodi farmacevtsko družbo Krka, dobičkonosno rekorderko v Sloveniji; letos s 732.000 evri bruto. Samo Krka je imela lani 155 milijonov evrov čistega dobička, naslednjih sedem velikih slovenskih družb, zajetih v naš pregled, je ustvarilo 168 milijonov evrov čistega dobička, preostalih sedem pa več kakor 817 milijonov evrov izgube.

SILVA ČEH

Že iz rezultatov družb je videti, da plače uprav niso vedno izraz tistega, kar uspe ali ne uspe ustvariti vodilnim ekipam v teh podjetjih. V povprečju so najbolje plačani slovenski menedžerji dobili kar solidne bruto prejemke, od približno 18.000 evrov pa vse do bajnih 61.000 evrov bruto na mesec, kolikor je dobil prvi mož Krke. Seveda so njihove menedžerske sposobnosti različne, a nad plačami, kakor kaže razpredelnica, se ne morejo pritoževati niti tisti, ki ustvarjajo dobiček, niti oni, ki jih tolče izguba.

Tako je, denimo, dvojec Žiga Debeljak-Toni Balažič, ki je lani vodil Mercator, pristal pri solidnem plačnem seštevku, saj sta oba skupaj v Mercatorju prejela 226.000 evrov bruto prejemkov, kar ju kot celoto uvršča v zgornji plačni vrh slovenskih vodilnih menedžerjev, čeprav je Mercator lansko leto končal z rekordno izgubo skoraj 105 milijonov evrov. V povprečju je za predsednika uprave na mesec odšteli skoraj 19.000 evrov bruto. Ekipa Mateja Narata, ki je nasledila Janez Bohoriča v kranjski Savi, klesti visoko izgubo iz Bohoričevih časov, a ta še vedno znaša 87,5 milijona evrov, Naratova plača pa je višja kakor v dobičkonosnih družbah, zlasti zavarovalniških. Toda poznavalci pravijo, da je prav Matej Narat eden uspešnejših menedžerjev pri razdolževanju podjetja.

Posebno poglavje so gotovo naše banke. Tako NLB kot NKBM se utapljata v izgubah, skupaj jih je za več kakor 500 milijonov evrov. Mariborski dvojec z Alešem Haucem na čelu si je izplačal 36 milijonov evrov višje prejemke kakor uprava NLB z Jankom Medjo na čelu. A kljub temu so prejemki uprave NKBM skoraj polovico nižji kakor leta 2011, dobrih sto tisoč evrov so nižji v NLB.

V povezavi z izgubo je seveda pomemben podatek, koliko zasluži celotna uprava, a to je spet odvisno od tega, kako številna je, predvsem pa od tega, kako uspešna je pri sanaciji ali ustvarjanju dobička.

Videti je, da so posamezne plačne zavore, od razvpitega Lahovnikovega zakona naprej, vendarle rahlo prijele. Dr. Borut Bratina, profesor za mariborske pravne fakultete in strokovnjak za upravljanje podjetij, meni, da so se prejemki uprav v zadnjih letih uredili in ponekod dosegli že povsem normalno razmerje glede na položaj podjetja. Bratina pravi, da je povsem logično, če si menedžerske ekipe v podjetjih sorazmerno znižajo svoje prejemke, če to breme – znižanje plač – naložijo tudi zaposlenim. Seveda upravi določa plačo nadzorni svet, vendar je pomembna tudi solidarnost.

Lidija Jerkič, predsednica sindikata kovinske in elektro industrije Skei, pravi: »Plače vodilnih so se v zadnjem času res nekoliko unesle. Ekstremno visokih prejemkov je manj ali jih ni videti, seveda je še vedno zaznati tudi odstopanja. Problem pa so podjetja, ki ne poslušajo uspešno. Zlasti tam, kjer zaposleni ne prejemajo redno plač ali pa so te mizerne, so plače direktorjev praviloma tajne.« V takšnih podjetjih, pojasnjuje Jerkičeva, podatkov o direktorskih prejemkih tako rekoč ni mogoče dobiti.

Delavci vedo, kdaj si direktorji zaslužijo plače

V kriznih časih je pogosta oblika varčevanja tudi deset- ali večodstotno zniževanje plač delavcev. Kdo naj da zgled? »Pričakovali bi,

da si prejemke znižajo tudi vodilni, in ponekod celo je tako. Še bolj pa se potrjujejo izkušnje, da so zaposleni pripravljene na odrekanja, tudi pri plačah, čeprav so praviloma nizke, potem ko vidijo, da se njihovi vodilni ne vozijo v razkošnih avtomobilih, da izbirajo ekonomske letalske prevoze, da zares delajo od jutra do večera. Če so vodilni takšni, potem težav s prepričevanjem delavcev, naj razumejo, zakaj bi jim še dodatno nižali plače, praviloma ni,« meni Lidija Jerkič in poudarja: »Delavci vedo, kdaj dobri podjetniki in menedžerji zares delajo in si svoje plače tudi zaslužijo.«

Rajko Stankovič, predsednik društva malih delničarjev MDS, pravi, da ekscesnih odstopanj pri menedžerskih prejemkih letos ni opaziti, nikakor pa se ne strinja z visokimi prejemki Krkine uprave. Ugotavlja, da je proizvodni delavec v povprečju na mesec zaslužil toliko kot vodilni v Krki na dan. Tudi če je Krka tako enkratna, je vprašanje, ali si vsi člani uprave zaslužijo tako visoke prejemke. Prav tako bi nekateri drugi prvi možje lahko svoje prihodke nekoliko prilagodili krizni situaciji, v kateri se vodilni različno znajdejo ali pa tudi niso primerljivo sposobni. Stankovič, denimo, posebej omenja Mateja Narata, predsednika uprave Save, ki mu je uspelo razdolžiti kranjsko Savo za okrog 100 milijonov evrov, kar v teh finančno neprijaznih časih ni preprosto. Po drugi strani pa omeni Rudija Grbca, ki vodi Istra-benz. Družba je v izgubi, a Grbec poleg 188.000 evrov prejemkov za vodenje Istrabenza dobi še 25.000 evrov za nadzorovanje odvisnih družb, in to je po mnenju Stankoviča, je nedopustno.

Sicer pa Stankovič poudarja, da bi morali biti prejemki vodilnih v družbah bolj odvisni od rezultatov, ki jih dosežejo, in dividend, ki jih lahko izplačajo. Variabilni del menedžerskih prejemkov naj bi znašal vsaj 30 odstotkov, če ne 40, pravi.

Menedžerski prejemki letos niso dosegli ekstremnih vrednosti. FOTO LJUBO VUKELIČ

Direktorski prejemki 2012

predsednik uprave	družba	bruto prejemki, v tisoč evrih		dobiček / izguba v mio €
		predsednik	uprava	
Jože Colarič	Krka	732	2285	155,0
Tomaž Berločnik	Petrol	300	915	53,5
Franjo Bobinac	Gorenje	260	1169	0,3
Dušan Zorko	Pivovarna Laško	253	706	-32,9
Bojan Brank	Luka Koper*	23	640	10,4
Gregor Veselko		234		
Tone Balažič	Mercator*	107	847	-104,6
Žiga Debeljak		119		
Rudolf Skobe	Telekom*	52	880	43,6
Ivica Kranjčević		157		
Matej Narat	Sava	209	757	-87,5
Zvonko Ivanušič	Sava Re	202	723	9,6
Matjaž Rakovec	Zavarovalnica Triglav	194	796	50,0
Aleš Hauc	NKBM*	95	258	-205,0
Andrej Plos		73		
Rudi Grbec	Istrabenz	188	341	-69,4
Ernest Gortan	Intereuropa	157	296	-13,4
Janez Bojc	Žito*	64	486	0,4
Toni Balažič		76		
Janko Medja	NLB*	32	615	-305,0
Božo Jašovič		100		

* v teh družbah je prišlo v letu 2012 do zamenjave predsednikov uprav

DELO Vir: Letna poročila družb, 2012

